

Jegyzőkönyv kivonat

Jelölt neve: Teknős László

Doktori védés időpontja: 2015. 11. 29.

11. Az új tudományos eredmények összefoglalása, a munka értékelése tartalmi és módszertani szempontból, esetleges különvélemények, a bírálóbizottság állásfoglalása a nyilvános vitában vitatott kérdésekről:

Teknős László értekezésében bemutatta a klímaváltozás okozta veszélyhelyzetek esetén egyre nagyobb jelentőséggel bíró **lakosság- és az anyagi javak védelmét** célzó polgári védelmi tevékenység értékelésére és feladatainak elemzésére vonatkozó kutatását és annak eredményeit, valamint a felvetett problémákra tett javaslatait.

A témaválasztás aktualitása

Napjaink hazai és nemzetközi eseményei, az elmúlt időszak katasztrófa-statisztikái és a lakosság életében, valamint az alapvető anyagi javakban bekövetkezett károk bizonyítják, hogy az emberi életet és az anyagi javak mentését célzó tevékenység tudományos kutatása újra időszerű.

A rendkívüli időjárási jelenségek és az azok következtében kialakult sajnálatos helyzetek jelentős kihívás elé állítják a lakosságot és a védelmi szféra minden területét. A védelmi feladatok rendszerére, az együttműködésre és a feladatok végrehajtásának hatékonyságát célzó javaslatokra vonatkozó kutatások aktuálisak. A polgári védelmi feladatok, különösen az értekezés címében megjelölt lakosságvédelem és a létfontosságú anyagi javak védelme egyre nagyobb jelentőséggel bír. A feladatok végrehajtása során a tudományos kutatásokkal alátámasztott végrehajtási módszerek alkalmazása elengedhetetlen az eredményes és hatékony védekezéshez. Az erre irányuló tudományos kutatások a gyakorlatban is hasznosítható eredményeket, és javaslatokat hozhatnak.

Az aktualitást támasztja alá az a tény is, hogy a Nemzeti Biztonsági Stratégia a hazánkat és a lakosságot veszélyeztető tényezők között kiemelt helyen, globális kihívásként nevesíti és fókuszba helyezi a természeti, civilizációs és egészségügyi veszélyeket. A téma kutatása azért is időszerű, mert a polgári védelem katasztrófavédelembe való integrálásával annak feladatrendszere, rendeltetése megmaradt, de a végrehajtás keretei, módja jelentősen megváltozott. Így minden, a hatékony működésére, a lakosság védelmében és felkészítésében való közreműködésé kérdéseire vonatkozó tudományos kutatás és az annak eredményein alapuló javaslatok a védelmi rendszer működésének javítását, az állampolgárok érdekeit szolgálják.

A Bíráló Bizottság megállapította, hogy az értekezés témája összhangban van a Nemzeti Közszolgálati Egyetem akkreditált doktori programjával, a Katonai műszaki tudományok tudományág katasztrófavédelem kutatási területének célkitűzéseivel. Megfelel az NKE vonatkozó formai előírásainak, tartalmazza a Doktori Szabályzat által előírt elemeket: a doktorjelölt és témavezetőjének nevét, az értekezés címét, a tudományos probléma megfogalmazását, a kutatási célkitűzéseket, hipotéziseket és feltünteti a kutatási módszereket, valamint az értekezés érdemi részét tartalmi logikai egységekbe, fejezetekbe foglalva. Az értekezést összegzett következtetések és az új tudományos eredmények zárják, valamint a mellékletek és a felhasznált irodalom is korrektül fel vannak tüntetve.

A jelölt jól fogalmazta meg a **tudományos problémát, a célkitűzéseit** és ennek megfelelően választotta meg az alkalmazott **kutatási módszereket**. A téma konceptualizálása megfelelő, előkutatáson alapuló, melyet a feldolgozott irodalom mennyisége és a téma változóinak helyes meghatározása is alátámaszt. Az értekezés hipotézisei valós kutatásra ösztönzőek, a tudományos elemzések és vizsgálatok megfelelő alapot nyújtanak a következtetések levonásához és az azok alapján tett ajánlásokhoz.

A jelölt a kutatásai során vizsgálta a lakosság és az anyagi javak védelmének aktuális kérdéseit, összefüggéseit, az éghajlatváltozásból adódó magyarországi hatásokat, az ezzel kapcsolatos tűzoltási és műszaki mentési feladatokat, majd mindezeket ötvözte a lakosságtájékoztatási módszerekre, az önkéntes mentőszervezetek ezirányú feladataira vonatkozó elemzéseivel. Fontos része az értekezésnek a szélsőséges időjárással kapcsolatos káresemények és kárterületek jellemzőinek bemutatása, a globális éghajlatváltozás állampolgárokra való hatásának elemzése, a hazai katasztrófavédelmi beavatkozások számának, jellegének vizsgálata, valamint a lakosságfelkészítés helyzetének áttekintése. Kutatásai további eredményeként hasznos gondolatokat fogalmaz meg a jelölt a katasztrófákkal összefüggő mentális hatásokról, az éghajlatváltozás egészségügyi következményeiről is. A lakosságvédelem fejlődésére vonatkozó történeti áttekintéssel indirekt módon bizonyította, hogy a háborúk mellett a járványok, a tüzek, árvizek hatottak leginkább a lakosságvédelem kialakulására, az anyagi javak védelmét biztosító rendszerek és metodika hazai fejlődésére, melynek következtében kialakult napjaink modern polgári védelmi-, katasztrófavédelmi rendszere.

A kutatásait leíró **értekezés logikusan felépített**, 184 oldalban, három logikai egységre bontva (bevezetés, érdemi rész, befejezés), 3 fejezetben mutatja be az elemzéseket, a következtetéseket, és az azok alátámasztását szolgáló járulékos részeket. Az értekezés stílusa és nyelvezete alapvetően megfelel a tudományos művekkel szemben támasztott követelményeknek. Terjengősség és „túlmagyarázás” néhány helyen tetten érhető ugyan, de a műhelyvita anyagához képest a szerző a mondanivalóját érthetőbben, lényegre törőbben fogalmazta meg.

Erőssége az értekezésnek, hogy valós elemzéseken alapuló következtetéseket tartalmaz, amelyek kialakításához a jelölt a szekunder adatokon túl, három kérdőíves kutatásából eredő primer adatokat is használt. Emelte volna az értekezés értékét, ha a megismételhetőség érdekében a kérdőívre, a mintavételre és a végrehajtásra vonatkozó szempontrendszer leírása részletesebb, és a következtetések levonásához jobban kiaknázza a jelölt a statisztikai elemzés adta lehetőségeket.

Az értekezésben néhány helyen a felvetett gondolatok túl összetettek, a jelölt az előző gondolattartalom lezárása nélkül egy-egy esetben új témakört vet fel, azaz egymástól eltérő gondolatokat átmenet nélkül kapcsol össze. Ebből adódóan az adott logikai vonal nem egyszerűen követhető, és a gondolatkör lezárásában hiányérzet keletkezhet az olvasóban. Ennek ellenére a bemutatott érvelések helytállóak, megfelelően alátámasztottak. Az írásmű olvasható, kohéziója jól érzékelhető, mindvégig megtartott. A szövegben apróbb stilisztikai, gépelési és helyesírási hibák előfordulnak ugyan, de a jelölt alapján véve betartotta a tudományos nyelvezetre vonatkozó előírásokat, jól alkalmazta a terminus technikusokat.

A kutatáshoz használt irodalom jelentős mennyiségű, és bár néhány nem tudományos igényű internetes anyag is helyet kapott benne, relevánsnak ítélnélhető. A külföldi irodalmi merítés lehetett volna nagyobb, de a hazai irodalmak, jelentős számúak, széles skálán mozognak. A jelölt kellő forráskritikával elemezte azokat, és a gondolatokat nem csak átemelte, hanem elemezte, ütköztette is egymással. Az irodalmi hivatkozások **bibliográfiai adatai pontosak**, a szövegben is jelöli a forrásműveket, így más kutatók

eredményei jól elkülöníthetők a jelölt saját gondolataitól. A fogalmak ismertetésénél célszerű lett volna a hiteles forrásokat megadni, illetve a jogszabályokban megtalálható magyarázatokat használni.

Az értekezésben található **ábrák, táblázatok** a következtetések levonását szolgálják, nem öncélúak, hanem illeszkednek a szöveggörnyezethez. Előfordul, hogy például az első kérdőívre, és az annak eredményeit ábrázoló mellékletre nem kapunk magyarázatot az adott alfejezetben. Némi zavart okoz a mellékletek és képek kombinációját alkalmazó számozás is (3. sz. melléklet az tulajdonképpen a 22. ábra, a 4. sz. melléklet a 23. ábra, az 5. sz. melléklet a 24. ábra.).

Erőssége az értekezésnek, hogy az éghajlatváltozással összefüggésben a jelölt nem csak helyes következtetéseket alakít ki, hanem több javaslatot is tesz a katasztrófavédelem, a tűzoltóságok szer- és eszköz állományának módosítására, új tűzoltószerke rendszerbe állítására, valamint a lakosságfelkészítés módszereire, rendszerére. A katasztrófavédelmi szakemberek meteorológiai ismereti képzésének javasolt tananyaga tartalmilag jó, de mélységében túlzó. Megállapítható, hogy a jelölt összességében megfelelő ismeretanyaggal rendelkezik a témáról, a terület vizsgált kérdéseit átfogóan ismeri, az összefüggéseket jól érzékeli, és mindezeket megfelelően ötvözte a saját kutatása eredményeivel. Következtetései, javaslatai ezért túlnyomórészt megalapozottak, a gyakorlatban is jól hasznosíthatóak.

A Bíráló Bizottság a jelölt saját önálló kutatása eredményeinek ismeri el a következőeket:

1, Az időjárási paraméterek elemzésével **bebizonyította**, hogy a meteorológiai és hidrológiai eredetű káresemények mennyisége és intenzitása növekszik. Statisztikákkal és a tűzoltói vonulási adatokkal megbízhatóan **alátámasztotta**, hogy a klímaváltozásból adódó hatások és a szélsőséges időjárási anomáliák befolyásolják a tűzoltás és műszaki mentés trendjének alakulását, a beavatkozó erők tevékenységét. A hivatásos katasztrófavédelmi szervek prognózis készítése, a tűzoltási és műszaki mentési feladatra történő felkészítés komplexebbé tétele érdekében javaslatot **tett** a meteorológiai ismeretek képzésének bevezetésére, **megfogalmazta** annak konkrét tematikáját.

2, A XXI. századi klímaváltozással összefüggésben bekövetkezett katasztrófa eseményekkel kapcsolatosan kérdőíves felméréssel **elemezte** a lakosság ismereteit az éghajlatváltozás általános jelenségéről, egészségügyi hatásairól, a rendkívüli időjárási helyzetek alkalmával az önmentési ismeretek szintjéről. Ezek alapján **kidolgozta** egy lehetséges veszélyhelyzeti információs és tájékoztató rendszer (VITAR) alapkoncepcióját, valamint egy, a rendkívüli időjárási helyzetek hatásairól szóló figyelemfelhívó lakosságtájékoztató kiadványt, és **javaslatot tett** azok alkalmazására.

3, A Nemzeti Közszerzői Egyetem Önkéntes Katasztrófavédelmi Szolgálat létrehozásának és működésének példáján keresztül **bebizonyította** a felsőoktatási hallgatók katasztrófák elleni védekezésbe történő bevonásának szükségességét és jelentőségét.

Kidolgozta a Felsőoktatási Intézmények Önkéntes Mentőszervezeteinek alaptípusait, amelyek a lakosság és az anyagi javak védelmének érdekében a bevethető mentőszervezetek erőtöbbszörözését képezhetik, valamint konkrét javaslatot tett a szervezetek felépítésére, alkalmazására és felszerelésük rendjére.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a jelölt képes önálló tudományos kutatások végzésére, a megszerzett ismeretanyag alkotó alkalmazására, kutatásai összefoglalására, magas színvonalú kommunikálására, ezért a **Bíráló bizottság javasolja az NKE Doktori**

Tanácsának, hogy a PhD fokozatot Teknős László részére a Katonai Műszaki Tudományok tudományágban ítélje oda.